

**Угода
між сторонами Північноатлантичного договору
стосовно статусу їхніх збройних сил**

Сторони Північноатлантичного договору підписаного в м. Вашингтон 4 квітня 1949 р.,

беручи до уваги те, що за домовленістю збройні сили однієї Сторони можуть бути направлені для проходження служби на території іншої Сторони;

беручи до уваги те, що рішення про їхнє направлення та умови, за яких їх буде направлено, залишатимуться предметом окремих домовленостей між заінтересованими Сторонами, оскільки таких умов цією Угодою не зазначено;

бажаючи, проте, визначити статус таких збройних сил під час їхнього перебування на території іншої Сторони,

домовилися про таке:

Стаття I

1. У цій Угоді вислів:

а) "збройні сили" означає членів особового складу сухопутних, військово-морських або військово-повітряних сил однієї Договірної Сторони під час їхнього перебування на території іншої Договірної Сторони в районі дії Північноатлантичного договору у зв'язку з виконанням ними службових обов'язків, однак для цілей цієї Угоди дві заінтересовані Договірні Сторони можуть домовитися про те, що деякі особи, підрозділи чи формування не вважаються такими, що є складовою частиною "збройних сил" або належать до них;

б) "цивільний компонент" означає членів цивільного особового складу, які супроводжують збройні сили Договірної Сторони, перебувають на службі у збройних силах цієї Договірної Сторони та не є особами без громадянства чи громадянами держави, що не є стороною Північноатлантичного договору, а також громадянами чи резидентами держави, в якій розміщено збройні сили;

в) "член сім'ї" означає подружжя члена збройних сил чи цивільного компонента або дитину, яка перебуває на його чи її утриманні;

г) "Держава, що направляє" означає Договірну Сторону, якій належать збройні сили;

д) "Держава, що приймає" означає Договірну Сторону, на території якої розміщено збройні сили або цивільний компонент, незалежно від того, чи базуються вони на цій території, чи здійснюють через неї транзит;

е) "військові органи влади Держави, що направляє" означає ті органи влади Держави, що направляє, уповноважені відповідно до її законодавства забезпечувати виконання норм

ДОКУМЕНТ СЕД МЗС АСКОД

Підписувач Брайко Олександр Юрійович
Сертифікат 10FF6F932221FA00ADDF17000000000134B34E4B
Дійсний з 10.04.2026 3:00:00 по 10.04.2028 2:59:59

МЗС

72/14-612-145527 від 16.10.2026

військового законодавства цієї Держави стосовно членів її збройних сил або цивільного компонента;

g) "Північноатлантична рада" означає Раду, засновану статтею 9 Північноатлантичного договору або кожний з підпорядкованих їй органів, які вповноважені діяти від її імені.

2. Ця Угода застосовується до органів влади адміністративно-територіальних одиниць Договірних Сторін у межах їхніх територій, до яких застосовується чи на які поширюється Угода відповідно до статті XX так, як вона застосовується до центральних органів влади цих Договірних Сторін, за умови, проте, що майно, яке належить адміністративно-територіальним одиницям, не вважається власністю Договірної Сторони в значенні статті VIII.

Стаття II

Збройні сили, їхній цивільний компонент і члени збройних сил та цивільного компонента, а також члени їхніх сімей зобов'язані поважати законодавство Держави, що приймає, й утримуватися від будь-якої діяльності, що суперечить духові цієї Угоди, та, зокрема, від будь-якої політичної діяльності в Державі, що приймає. Держава, що направляє, також зобов'язана вжити необхідних заходів.

Стаття III

1. Відповідно до положень пункту 2 цієї статті й за умови дотримання формальностей, установлених Державою, що приймає, стосовно прибуття й відбуття збройних сил чи їхніх членів, такі члени не підпадають під дію правил паспортно-візового режиму й не підлягають імміграційному контролю під час в'їзду на територію Держави, що приймає, чи виїзду з неї. Вони також не підпадають під дію правил Держави, що приймає, які стосуються реєстрації іноземних громадян і контролю над ними, але не вважаються такими, які отримують будь-яке право на постійне проживання чи доміциль на території Держави, що приймає.

2. Стосовно членів збройних сил вимагатимуться лише такі документи. Їх необхідно пред'являти на вимогу:

a) посвідчення особи з фотокарткою, видане Державою, що направляє, де зазначено прізвище, ім'я та по батькові, дату народження, військове звання й номер (якщо такий є), а також рід військ;

b) індивідуальний або колективний наказ на переміщення, який складається мовою Держави, що направляє, а також англійською та французькою мовами, видається відповідною установою Держави, що направляє, чи Організації Північноатлантичного договору та який посвідчує статус особи чи групи як члена або членів збройних сил та порядок переміщення. Держава, що приймає, може вимагати, щоб наказ про переміщення містив і підпис її відповідного представника.

3. Інформація про членів цивільного компонента і членів їхніх сімей міститься в їхніх паспортах.

4. Якщо член збройних сил або цивільного компонента звільняється зі служби Держави, що направляє, і не репатріюється, уповноважений орган влади Держави, що направляє, негайно повідомляє про це відповідному органу Держави, що приймає, надаючи всю необхідну інформацію, яку може бути запитано. Уповноважений орган Держави, що направляє, так само повідомляє вповноваженому органу Держави, що приймає, про відсутність на службі будь-якого члена більше двадцяти одного дня.

5. Якщо Держава, що приймає, зробила запит про виведення з її території члена збройних сил або цивільного компонента чи видала наказ про вислання з її території колишнього члена збройних сил чи цивільного компонента або члена сім'ї члена чи колишнього члена, органи влади Держави, що направляє, є відповідальними за прийом цієї особи на їхній території або виведення її за межі Держави, що приймає, в інший спосіб. Цей пункт застосовується лише до осіб, які не є громадянами Держави, що приймає, які прибули до Держави, що приймає, як члени збройних сил або цивільного компонента чи з метою стати такими членами, а також до членів сімей таких осіб.

Стаття IV

Держава, що приймає:

а) без іспиту з водіння або плати визнає дійсними посвідчення водія чи посвідку на право водіння, чи військове посвідчення водія, видані Державою, що направляє, або її адміністративно-територіальною одиницею, члену збройних сил чи цивільного компонента або

б) видає свої посвідчення водія чи посвідку на право водіння будь-якому члену збройних сил або цивільного компонента, що має посвідчення водія чи посвідку на право водіння, чи військове посвідчення водія, видані Державою, що направляє, або її адміністративно-територіальною одиницею, за умови, що не вимагається жодних іспитів з водіння.

Стаття V

1. Члени збройних сил, як правило, носять уніформу. Якщо іншого не передбачено відповідно до будь-якої домовленості між органами влади Держави, що направляє, та Держави, що приймає, носіння цивільного одягу відбувається на таких самих умовах, як і для членів збройних сил Держави, що приймає. Регулярні підрозділи чи формування носять уніформу під час перетину кордону.

2. На додаток до реєстраційного номера, службові транспортні засоби збройних сил або цивільного компонента мають розпізнавальний знак державної належності.

Стаття VI

Члени збройних сил можуть мати й носити зброю за умови, що вони уповноважені на це відповідними наказами. Органи влади Держави, що направляє, прихильно розглядають запити Держави, що приймає.

Стаття VII

1. Відповідно до положень цієї статті:

а) військові органи влади Держави, що направляє, мають право здійснювати в Державі, що приймає, будь-яку кримінальну й дисциплінарну юрисдикцію, надану їм відповідно до законодавства Держави, що направляє, над усіма особами, що підпорядковуються військовому праву цієї Держави;

б) органи влади Держави, що приймає, матимуть юрисдикцію відносно всіх членів збройних сил або цивільного компонента, а також членів їхніх сімей у разі вчинення ними правопорушень на території Держави, що приймає, за які передбачено покарання законодавством цієї Держави.

2. а. Військові органи влади Держави, що направляє, мають право здійснювати виняткову юрисдикцію над особами, що підпорядковуються військовому праву цієї Держави, стосовно правопорушень, у тому числі правопорушень, які стосуються її безпеки, за які передбачено покарання відповідно до законодавства Держави, що направляє, але не до законодавства Держави, що приймає.

б. Органи влади Держави, що приймає, мають право здійснювати виняткову юрисдикцію над членами збройних сил або цивільного компонента й членами їхніх сімей стосовно правопорушень, у тому числі правопорушень, пов'язаних з державною безпекою цієї країни, за які передбачено покарання відповідно до її законодавства, але не до законодавства Держави, що направляє.

с. Для цілей цього пункту й пункту 3 цієї статті правопорушення проти державної безпеки будь-якої Держави охоплюють:

i) державну зраду;

ii) саботаж, шпигунство чи порушення будь-якого закону, що охороняє державну таємницю цієї Держави або таємниці, які стосуються національної оборони цієї Держави.

3. У разі збігу прав на юрисдикцію застосовуються такі правила:

а) військові органи Держави, що направляє, мають пріоритет у здійсненні юрисдикції над членом збройних сил або цивільного компонента стосовно:

i) правопорушень, учинених виключно проти майна чи державної безпеки цієї Держави, або правопорушень, учинених виключно проти іншої особи чи майна іншого члена збройних сил або цивільного компонента цієї Держави або члена його сім'ї;

ii) правопорушень, які впливають з будь-яких дій або бездіяльності, що мали місце під час виконання службових обов'язків;

б) у разі будь-яких інших правопорушень органи влади Держави, що приймає, мають пріоритет у здійсненні юрисдикції;

с) якщо Держава, що має пріоритет, вирішує не здійснювати юрисдикції, вона якнайшвидше повідомляє про це органам влади іншої Держави. Органи влади Держави, що має пріоритет, прихильно розглядають запит органів влади іншої Держави про відмову від її права у випадках, коли інша Держава вважає таку відмову особливо важливою.

4. Зазначені вище положення цієї статті не дають військовим органам влади Держави, що направляє, права здійснювати юрисдикцію над особами, що є громадянами чи резидентами Держави, що приймає, якщо вони не є членами збройних сил Держави, що направляє.

5. а. Органи влади Держави, що приймає, та Держави, що направляє, допомагають одні одним у арешті членів збройних сил чи цивільного компонента або членів їхніх сімей на території Держави, що приймає, і передачі їх відповідному органу влади, який повинен здійснити над ними юрисдикцію відповідно до викладених вище положень.

б. Органи влади Держави, що приймає, негайно повідомляють військовим органам влади Держави, що направляє, про арешт будь-якого члена збройних сил чи цивільного компонента або члена їхніх сімей.

с. Утримання під вартою члена збройних сил або цивільного компонента, над яким Держава, що приймає, здійснюватиме юрисдикцію, залишається, якщо він перебуває в руках Держави, що направляє, за цією Державою доти, доки Держава, що приймає, не висуне йому обвинувачення.

6. а. Органи влади Держави, що приймає, та Держави, що направляє, допомагають одні одним у проведенні всіх необхідних розслідувань правопорушень, а також в зборі й поданні доказів, у тому числі у вилученні та у відповідних випадках передачі предметів, пов'язаних з правопорушенням. Проте передача таких предметів може відбуватися за умови їхнього повернення протягом строку, визначеного органом, що їх надає.

б. Органи влади Договірних Сторін повідомляють одні одним про рішення стосовно всіх випадків збігу прав на здійснення юрисдикції.

7. а. Смертний вирок не підлягає виконанню в Державі, що приймає, органами влади Держави, що направляє, якщо законодавство Держави, що приймає, не передбачає такого покарання в схожій справі.

б. Органи влади Держави, що приймає, прихильно розглядають запит органів влади Держави, що направляє, про надання допомоги у виконанні вироку про тюремне ув'язнення, оголошеного органами Держави, що направляє, відповідно до положень цієї статті, на території Держави, що приймає.

8. Де б обвинувачуваний не притягувався до судової відповідальності відповідно до положень цієї статті органами влади однієї з Договірних Сторін, де б його не було виправдано чи засуджено, де б він не відбував або відбув своє покарання чи де б його не було помилувано, органи влади іншої Договірної Сторони не можуть притягнути його до судової відповідальності за те саме правопорушення на тій самій території. Проте ніщо в цьому пункті не перешкоджає притягненню до судової відповідальності військовими органами влади Держави, що направляє, члена збройних сил за будь-яке порушення правил дисципліни, яке впливає з дій або бездіяльності, що призвели до правопорушення, за яке він притягувався до судової відповідальності органами влади іншої Договірної Сторони.

9. Щоразу, коли член збройних сил чи цивільного компонента або член його сім'ї переслідується в судовому порядку в рамках юрисдикції Держави, що приймає, він має право:

- a) на негайний та невідкладний розгляд справи судом;
- b) на надання завчасно перед судом інформації про конкретне(-і) обвинувачення, яке(-і) висунуто проти нього;
- c) на проведення очних ставок зі свідками, які свідчать проти нього;
- d) на процедуру примусового залучення до судового процесу свідків захисту, якщо вони підпадають під юрисдикцію Держави, що приймає;
- e) на отримання юридичного представництва на власний вибір для побудови свого захисту чи на отримання безоплатного юридичного представництва чи фінансової допомоги в організації захисту згідно з умовами, що на цей момент є чинними в Державі, що приймає;
- f) на отримання послуг кваліфікованого тлумача, якщо він вважає за необхідне, а також
- g) на спілкування з представником Уряду Держави, що направляє, й у випадках, коли це дозволяється правилами судочинства, на присутність такого представника під час судового розгляду.

10. а. Регулярні військові підрозділи чи формування збройних сил мають право на організацію охорони порядку в будь-яких таборах, установах або інших приміщеннях, які вони займають в результаті домовленості з Державою, що приймає. Військова поліція збройних сил може вжити всіх належних заходів для підтримки порядку та безпеки в таких приміщеннях.

б. За межами цих приміщень така військова поліція використовується лише згідно з домовленостями з органами влади Держави, що приймає, та у взаємодії із цими органами влади настільки, наскільки її застосування необхідно для підтримки дисципліни й порядку серед членів збройних сил.

11. Кожна Договірна Сторона домагається застосування такого законодавства, яке вона вважає необхідним для забезпечення в межах її території відповідної безпеки та охорони установок, техніки, майна, документації та офіційної інформації інших Договірних Сторін, а також покарання осіб, які можуть порушувати закони, прийняті із цією метою.

Стаття VIII

1. Кожна Договірна Сторона відмовляється від усіх своїх претензій до будь-якої іншої Договірної Сторони стосовно шкоди, завданої будь-якому майну, що належить їй та використовується її сухопутними, військово-морськими чи військово-повітряними силами, якщо:

- i) такої шкоди завдав член або працівник збройних сил іншої Договірної Сторони під час виконання своїх обов'язків у зв'язку з дією Північноатлантичного договору, чи
- ii) така шкода впливає з використання будь-якого транспортного засобу, судна або літального апарата, що належить іншій Договірній Стороні й використовується її збройними силами за умови, що цей транспортний засіб, судно чи літальний апарат, який

завдав шкоди, використовувався у зв'язку з дією Північноатлантичного договору чи цієї шкоди було завдано майну, що таким чином використовувалося.

Договірні Сторони відмовляються від взаємних претензій стосовно винагороди за рятування суден за умови, що врятоване судно чи вантаж належали Договірній Стороні й використовувалися її збройними силами у зв'язку з дією Північноатлантичного договору.

2. а. Якщо, як це зазначено в пункті 1, шкоди завдано іншому майну, що належить Договірній Стороні й знаходиться на її території, визначається відповідальність будь-якої іншої Договірної Сторони, а сума завданої шкоди оцінюється єдиним арбітром, обраним відповідно до підпункту "b" цього пункту, якщо заінтересовані Договірні Сторони не погодять іншого. Арбітр також ухвалює рішення стосовно будь-яких зустрічних претензій, що впливають з того самого інциденту.

b. Арбітр, зазначений у підпункті "a", обирається за згодою заінтересованих Договірних Сторін із числа громадян Держави, що приймає, які займають або займали вищу судову посаду. Якщо заінтересовані Договірні Сторони не можуть протягом двох місяців дійти згоди стосовно арбітра, кожна з них може звернутися до Голови Ради заступників Північноатлантичної ради з проханням обрати особу із зазначеною вище кваліфікацією.

c. Будь-яке рішення, ухвалене арбітром, є обов'язковим й остаточним для Договірних Сторін.

d. Сума будь-якої компенсації, установлена арбітром, розподіляється відповідно до положень рубрик "i", "ii" та "iii" підпункту "e" пункту 5 цієї статті.

e. Компенсація, що виплачується арбітру, установлюється за згодою заінтересованих Договірних Сторін й разом з необхідними супутніми витратами, пов'язаними з виконанням його обов'язків виплачується ними в рівних пропорціях.

f. Проте кожна Договірна Сторона відмовляється від претензії в разі, якщо сума збитку не перевищує:

Бельгія: 70 000 бельгійських франків

Данія: 9 670 датських крон

Ісландія: 22 800 ісландських крон

Італія: 850 000 лір

Канада: 1460 канадських доларів

Люксембург: 70 000 люксембурзьких франків

Нідерланди: 5320 гульденів

Норвегія: 10 000 норвезьких крон

Португалія: 40 250 ескудо

Сполучене Королівство: 500 фунтів стерлінгів

США: 1400 доларів США

Франція: 490 000 франків.

Будь-яка інша Договірна Сторона, майну якої було завдано шкоди в результаті того самого інциденту, також відмовляється від своїх претензій, якщо сума завданої шкоди не перевищує зазначених вище показників. У разі значної розбіжності між курсами обміну цих валют Договірні Сторони домовляються про відповідне корегування цих сум.

3. Для цілей пунктів 1 та 2 цієї статті вислів "що належить Договірній Стороні" для судна охоплює судно, зафрахтоване без екіпажу цією Договірною Стороною, яке реквізоване нею на умовах фрахтування без екіпажу або яке стало її власністю як морський приз (крім випадків, коли ризик втрати чи відповідальність покладається на особу, іншу, ніж така Договірна Сторона).

4. Кожна Договірна Сторона відмовляється від усіх претензій до іншої Договірної Сторони стосовно каліцтва чи смерті будь-якого члена її збройних сил, що мали місце під час виконання ним службових обов'язків.

5. Претензії (інші, ніж претензії за контрактом і ті, до яких застосовуються пункти 6 або 7 цієї статті), заявлені у зв'язку з діями або бездіяльністю членів збройних сил чи цивільного компонента під час виконання службових обов'язків або у зв'язку з будь-якими іншими діями, бездіяльністю чи подіями, за які збройні сили або цивільний компонент несуть відповідальність відповідно до закону, що завдали шкоди на території Держави, що приймає, третім сторонам, іншим, ніж будь-яка з Договірних Сторін, розглядаються Державою, що приймає, відповідно до таких положень:

а) претензії подаються, розглядаються, урегульовуються чи вирішуються відповідно до нормативно-правових актів Держави, що приймає, якщо претензії стосуються діяльності її збройних сил;

б) Держава, що приймає, може здійснювати врегулювання будь-яких таких претензій, а виплата погодженої або визначеної рішенням суми здійснюється Державою, що приймає, в її валюті;

с) така виплата, яка здійснюється в результаті врегулювання або вирішення справи належною судовою інстанцією Держави, що приймає, чи остаточне рішення про відмову у виплаті, яке винесла така судова інстанція, є обов'язковими й остаточними для Договірних Сторін;

д) повідомлення про виплату за будь-якою претензією, що здійснюється Державою, що приймає, надсилається заінтересованим Державам, що направляють, разом з вичерпними відомостями й запропонованим розподілом відповідно до зазначених нижче підпунктів "i", "ii" та "iii" підпункту "е". У разі неотримання відповіді протягом двох місяців запропонований розподіл уважається прийнятим;

е) витрати, понесені для задоволення претензій відповідно до попередніх підпунктів і пункту 2 цієї статті, розподіляються між Договірними Сторонами так:

i) у випадках, коли відповідальною є лише Держава, що направляє, ухвалена чи встановлена сума розподіляється в такій пропорції: 25% сплачується Державою, що приймає, 75% - Державою, що направляє;

ii) у випадках, коли більше, ніж одна Держава, є відповідальною за шкоду, ухвалена чи встановлена сума розподіляється між ними порівну; проте, якщо Держава, що приймає, не належить до Держав, відповідальних за завдання шкоди, її виплата становить половину суми, що підлягає виплаті кожною з Держав, що направляє;

iii) у випадках, коли шкоди завдали збройні сили Договірних Сторін та неможливо віднести її до певних збройних сил, ухвалена чи встановлена сума розподіляється між відповідними Договірними Сторонами порівну; проте, якщо Держава, що приймає, не є однією з Держав, збройні сили якої завдали шкоди, її виплата становить половину суми, що підлягає виплаті кожною з відповідних Держав, що направляє;

iv) кожного півроку заінтересованим Державам, що направляють, разом із запитом про компенсацію надсилається звіт про суми, сплачені Державою, що приймає, за піврічний строк щодо кожного випадку, стосовно якого прийнято запропонований розподіл на процентній основі. Така компенсація здійснюється в найкоротший строк у валюті Держави, що приймає;

f) у випадках, коли застосування положень підпунктів "b" та "e" цього пункту викличе в Договірної Сторони серйозні труднощі, вона може звернутися до Північноатлантичної ради з проханням організувати врегулювання іншого характеру;

g) член збройних сил або цивільного компонента не є об'єктом будь-яких судових переслідувань у рамках виконання судового рішення, ухваленого проти нього в Державі, що приймає, у зв'язку з виконанням ним службових обов'язків;

h) за винятком випадків, в яких підпункт "e" цього пункту застосовується до претензій, охоплених пунктом 2 цієї статті, положення цього пункту не застосовуються до будь-яких претензій, що стосуються або впливають з навігації, експлуатації судна чи завантаження, перевезення чи розвантаження вантажу, окрім претензій, пов'язаних зі смертю чи каліцтвом у результаті такої діяльності, до яких пункт 4 цієї статті не застосовується;

6. Претензії до членів збройних сил або цивільного компонента, що впливають з дій, що завдають шкоди, або бездіяльності й мали місце в Державі, що приймає, не під час виконання службових обов'язків, розглядаються в такому порядку:

a) органи влади Держави, що приймає, розглядають претензію та оцінюють розмір компенсації, яку призначено позивачу, чесно та справедливо, ураховуючи всі обставини справи, зокрема поведінку потерпілої особи, і складають звіт із цього питання;

b) звіт надсилається органам влади Держави, що направляє, які потім без зволікання ухвалюють рішення про те, чи запропонують вони *ex gratia* виплату, та про розмір виплати, якщо вона матиме місце;

с) якщо висувається пропозиція стосовно *ex gratia* виплати й позивач цілком приймає таку пропозицію, органи влади Держави, що направляє, здійснюють виплату самостійно й повідомляють органам влади Держави, що приймає, про ухвалене рішення й розмір виплаченої суми;

д) ніщо в цьому пункті не впливає на юрисдикцію судів Держави, що приймає, які можуть розглядати позов проти члена збройних сил або цивільного компонента доти, доки не буде здійснено виплати для повного задоволення претензії.

7. Претензії, що випливають з несанкціонованого використання транспортного засобу збройних сил Держави, що направляє, розглядаються відповідно до пункту 6 цієї статті, крім випадків, коли збройні сили або цивільний компонент є юридично відповідальними.

8. У разі виникнення спору стосовно того, чи мали місце дії, що завдали шкоди, чи бездіяльність члена збройних сил або цивільного компонента під час виконання ним службових обов'язків, або стосовно того, чи був несанкціонованим характер використання будь-якого транспортного засобу збройних сил Держави, що направляє, питання подається на розгляд призначеному відповідно до підпункту "b" пункту 2 цієї статті арбітру, рішення якого стосовно цього питання є остаточним та безапелюційним.

9. Держава, що направляє, не вимагає імунітету від юрисдикції судів Держави, що приймає, для членів збройних сил або цивільного компонента стосовно цивільної юрисдикції судів Держави, що приймає, крім випадків, зазначених у підпункті "g" пункту 5 цієї статті.

10. Органи влади Держави, що приймає, чи Держави, що направляє, співробітничать в отриманні доказів для організації безстороннього слухання й розгляду претензій, в яких Договірні Сторони заінтересовані.

Стаття IX

1. Члени збройних сил або цивільного компонента й члени їхніх сімей можуть купувати місцеві товари для особистого споживання й такі послуги, які їм необхідні, на тих самих умовах, що й громадяни Держави, що приймає.

2. Товари місцевого походження, необхідні для продовольчого забезпечення збройних сил або цивільного компонента, зазвичай закупаються через органи влади, що закупають такі товари для збройних сил Держави, що приймає. Для уникнення будь-якого негативного впливу таких закупівель на економіку Держави, що приймає, відповідні органи влади цієї Держави в разі необхідності зазначають товари, закупівлю яких необхідно обмежити чи заборонити.

3. Відповідно до чинних угод або угод, які можуть бути укладені далі між уповноваженими представниками Держави, що направляє, та Держави, що приймає, органи влади Держави, що приймає, беруть на себе виключну відповідальність за вживання відповідних заходів для надання збройним силам або цивільному компоненту необхідних їм будівель та земельних ділянок, а також усіх засобів та послуг, пов'язаних з ними. Такі угоди та домовленості настільки, наскільки це можливо, відповідають нормам, що регулюють розміщення й розквартирування відповідного рівня особового складу Держави, що приймає. У разі відсутності спеціального контракту про протилежне закони Держави, що приймає,

визначають права та обов'язки, що впливають із займання чи використання будівель, земельних ділянок, засобів або послуг.

4. Потреби збройних сил або цивільного компонента в місцевій цивільній робочій силі задовольняються у такий самий спосіб, як й аналогічні потреби Держави, що приймає, та за сприяння органів влади Держави, що приймає, за допомогою служб зайнятості. Умови наймання та роботи, зокрема заробітна плата, додаткові виплати й умови захисту працівників, є такими, як це встановлено законодавством Держави, що приймає. Такі цивільні працівники, яких наймають збройні сили чи цивільний компонент, у будь-якому разі не вважаються членами цих збройних сил або цивільного компонента.

5. У разі наявності на місцях базування збройних сил або цивільного компонента незадовільного медичного чи стоматологічного устаткування члени збройних сил або цивільного компонента, а також члени їхніх сімей можуть отримувати медичне й стоматологічне обслуговування, зокрема можуть бути госпіталізовані, на тих самих умовах, що й відповідного рівня особовий склад Держави, що приймає.

6. Держава, що приймає, найбільш сприятливо розглядає запити про надання членам збройних сил або цивільного компонента транспортних пільг і тарифних знижок. Надання таких пільг та знижок будуть предметом окремих домовленостей між відповідними Урядами.

7. Відповідно до будь-яких загальних або окремих фінансових домовленостей між Договірними Сторонами оплата в місцевій валюті товарів, приміщень та послуг, які надано відповідно до пунктів 2, 3, 4 та в разі необхідності 5 й 6 цієї, своєчасно здійснюється командуванням збройних сил.

8. Ні збройні сили, ні цивільний компонент, ні члени збройних сил або цивільного компонента, ні члени їхніх сімей не користуються у зв'язку із цією статтею правом на звільнення від податків чи зборів стосовно придбаних товарів та послуг, які підлягають оподаткуванню відповідно до податкового регулювання Держави, що приймає.

Стаття X

1. У випадках, коли юридична сфера застосування будь-якої форми оподаткування в Державі, що приймає, залежить від постійного місця проживання чи доміциля, періоди знаходження члена збройних сил або цивільного компонента на території цієї Держави виключно через те, що він є членом таких збройних сил чи цивільного компонента, не вважаються періодами його постійного проживання на території цієї Держави або періодами, які вносять зміни до постійного місця проживання чи доміциля. Члени збройних сил або цивільного компонента звільняються від оподаткування в Державі, що приймає, заробітної плати та грошового забезпечення, виплачених їм Державою, що направляє, чи будь-якого рухомого майна, присутність якого в Державі, що приймає, обумовлено виключно їхнім тимчасовим перебуванням у ній.

2. Ніщо в цій статті не перешкоджає оподаткуванню члена збройних сил або цивільного компонента стосовно будь-якої прибуткової діяльності, іншої, ніж наймання його як такого члена, яку він може розпочати в Державі, що приймає, та, крім стосовно його заробітної плати, грошового забезпечення та рухомого майна, зазначеного в пункті 1, ніщо в цій статті

не перешкоджає оподатковуванню, за яке такий член є відповідальним перед законом Держави, що приймає, навіть якщо він вважається таким, який має постійне місце проживання чи доміциль за межами території Держави, що приймає.

3. Ніщо в цій статті не застосовується до "мита", визначеного в пункті 12 статті XI.

4. Для цілей цієї статті термін "член збройних сил" не охоплює осіб, які є громадянами Держави, що приймає.

Стаття XI

1. Якщо цією Угодою чітко не передбачено протилежного, члени збройних сил та цивільного компонента, а також члени їхніх сімей підпорядковуються дії нормативно-правових актів, які застосовують митні органи Держави, що приймає. Зокрема, митні органи Держави, що приймає, мають право на загальних умовах, установлених нормативно-правовими актами Держави, що приймає, перевіряти членів збройних сил або цивільного компонента й членів їхніх сімей, оглядати їхній багаж і транспортні засоби, а також конфісковувати предмети відповідно до таких нормативно-правових актів.

2. а. Дозволяється безмитне тимчасове ввезення й реекспорт своїм ходом службових транспортних засобів збройних сил або цивільного компонента в разі надання посвідки для проїзду автомобіля через митницю у формі, наведеній в додатку до цієї Угоди.

б. Тимчасове ввезення таких транспортних засобів не на власному ході регулюється пунктом 4 цієї статті, а реекспорт - пунктом 8.

с. Службові транспортні засоби збройних сил або цивільного компонента не підлягають жодному оподатковуванню, пов'язаному з використанням транспортних засобів на дорогах.

3. Офіційні документи за наявності офіційної печатки митному оглядові не підлягають. Незалежно від їхнього статусу, кур'єри, що здійснюють перевезення цих документів, повинні мати із собою окремий наказ на перевезення, виданий відповідно до підпункту "b" пункту 2 статті III. Такий наказ на перевезення повинен містити зазначення кількості пакетів, що перевозяться, та підтвердження того, що в них дійсно знаходяться лише офіційні документи.

4. Збройні сили можуть безмитно ввозити обладнання для збройних сил й обґрунтовану кількість харчових продуктів, матеріальних засобів та інших товарів виключно для потреб збройних сил та, якщо Держава, що приймає, дозволяє таке використання, цивільним компонентом і членами сімей. Безмитне ввезення до митних установ у місцях в'їзду передбачає надання посвідки в погодженій між Державою, що приймає, та Державою, що направляє, формі, підписаної особою, уповноваженою для цього Державою, що направляє, разом з такою митною документацією, стосовно якої досягається домовленість. Відомості про особу, уповноважену підписувати посвідки, а також зразки підписів та використовуваних печаток надсилаються до митного управління Держави, що приймає.

5. Член збройних сил або цивільного компонента під час свого першого прибуття до місця служби в Державі, що приймає, або під час першого прибуття до нього будь-якого члена його сім'ї може безмитно ввозити свої особисті речі та меблі протягом строку такої служби.

6. Члени збройних сил або цивільного компонента можуть здійснювати тимчасове безмитне ввезення своїх особистих автомобілів для особистого користування та користування членами їхніх сімей. Ця стаття не передбачає обов'язкового звільнення від податків, які сплачуються у зв'язку з використанням доріг для особистих транспортних засобів.

7. У зв'язку із цією статтею операції з увезення, здійснювані командуванням збройними силами для цілей, інших, ніж для виняткового використання такими збройними силами та її цивільним компонентом, а також операції з увезення, інші, ніж ті, які зазначено в пунктах 5 й 6 цієї статті, здійснювані членами збройних сил або цивільного компонента, не підлягають жодному звільненню від мита чи інших умов.

8. Товари, увезені безмитно відповідно до зазначених вище підпункту "b" пункту 2, пунктів 4, 5 чи 6:

a) можуть безмитно реекспортуватися за умови, що в разі ввезення товарів відповідно до пункту 4 митній установі надається посвідка, видана відповідно до цього пункту; проте митні органи можуть перевірити відповідність товарів, що реекспортуються, їхньому описові в посвідці, якщо така є, і той факт, що їх дійсно було ввезено відповідно до умов, викладених у підпункті "b" пункту 2, пунктах 4, 5 чи 6, залежно від обставин;

b) зазвичай не дають права розпоряджатися ними в Державі, що приймає, шляхом продажу або дарування; проте в особливих випадках подібне розпорядження ними може бути дозволено на умовах, установлених відповідними органами Держави, що приймає, (наприклад, у разі сплати мита й податку й дотриманні вимог торговельного та валютного регулювання).

9. Товари, придбані в Державі, що приймає, експортуються з неї тільки відповідно до чинних норм Держави, що приймає.

10. Митні органи надають регулярним частинам або формуванням особливий порядок перетинання кордонів за умови завчасного належного попередження відповідних митних органів.

11. Держава, що приймає, уживає особливих заходів для безмитного й безподаткового постачання пально-мастильних матеріалів для службових транспортних засобів, літальних апаратів і суден збройних сил або цивільного компонента.

12. У пунктах 1-10 цієї статті:

"мито" означає мито, усі інші збори та податки, що сплачуються під час увезення або вивезення, залежно від обставин, за винятком внесків і податків, що є платою за надані послуги;

"увезення" охоплює вилучення з митних складів або складів тривалого зберігання товарів на митниці за умови, що відповідних товарів не вирощено, вироблено чи виготовлено в Державі, що приймає.

13. Положення цієї статті стосуються відповідних товарів не тільки тоді, коли вони ввозяться в Державу, що приймає, або вивозяться з неї, а й тоді, коли здійснюється їхній

транзит через територію Договірної Сторони, тому в цій статті вислів "Держава, що приймає" означає будь-яку Договірну Сторону, через територію якої здійснюється транзит товарів.

Стаття XII

1. Митні чи фіскальні органи Держави, що приймає, як умову надання будь-якого митного чи фіскального звільнення або митної чи фіскальної поступки, що передбачені цією Угодою, можуть вимагати дотримання таких умов, які вони вважають необхідними для запобігання зловживанням.

2. Такі органи можуть відмовляти в будь-якому звільненні, що передбачається цією Угодою стосовно ввезення в Державу, що приймає, товарів, вирощених, вироблених або виготовлених у цій Державі, та вивезених з неї без сплати або з поверненням податків або мит, які підлягали б сплаті, якби не таке вивезення. Товари, вилучені з митного складу, вважаються завезеними, якщо вони розглядалися як такі, які вивезено в силу їхнього розміщення для зберігання на складі.

Стаття XIII

1. Для недопущення порушень митних й податкових нормативно-правових актів органи влади Держави, що приймає, та Держави, що направляє, допомагають одні одним у проведенні перевірок і зборі доказів.

2. Командування збройних сил усіляко сприяє в межах своїх повноважень передачі митним або податковим органам Держави, що приймає, предметів, що підлягають конфіскації такими органами або від імені цих органів.

3. Командування збройних сил усіляко сприяє в межах своїх повноважень забезпеченню сплати мит, податків і штрафів, що підлягають сплаті членами збройних сил чи цивільного компонента або членами їхніх сімей.

4. Службові транспортні засоби та предмети, що належать збройним силам або їхньому цивільному компоненту, але не члену таких сил або цивільного компонента, вилучені органами влади Держави, що приймає, у зв'язку з порушенням її митних або податкових нормативно-правових актів, передаються належним командуванням відповідних збройних сил.

Стаття XIV

1. Збройні сили, цивільний компонент і члени збройних сил та цивільного компонента, а також члени їхніх сімей продовжують підпорядковуватися дії валютного регулювання Держави, що направляє, а також підпорядковуються дії відповідного регулювання Держави, що приймає.

2. Органи валютного регулювання Держави, що направляє, та Держави, що приймає, можуть запроваджувати спеціальні правила, які застосовуються до збройних сил або цивільного компонента, членів збройних сил або цивільного компонента, а також до членів їхніх сімей.

Стаття XV

1. Відповідно до пункту 2 цієї статті ця Угода залишається чинною в разі воєнних дій, на які поширюється дія Північноатлантичного договору, за винятком того, що положення про вирішення претензій, що містяться в пунктах 2 й 5 статті VIII, не застосовуються до шкоди, завданої в результаті війни, та що положення Угоди й, зокрема, статей III й VII підлягають негайному перегляду заінтересованими Договірними Сторонами, які можуть домовитися про такі зміни, які вони вважатимуть бажаними стосовно застосування положень цієї Угоди.

2. У разі воєнних дій кожна з Договірних Сторін має право, надіславши іншим Договірним Сторонам за 60 днів повідомлення, зупинити застосування кожного з положень цієї Угоди в тому, що стосується цієї Договірної Сторони. Якщо це право використовується, Договірні Сторони негайно проводять консультації для досягнення домовленості про відповідні положення для заміни положень, застосування яких було зупинено.

Стаття XVI

Всі розбіжності між Договірними Сторонами стосовно тлумачення або застосування цієї Угоди вирішуються шляхом переговорів між ними без звернення до будь-яких зовнішніх судових інстанцій. За винятком того, коли ця Угода містить чітко сформульоване положення про інше, розбіжності, які не можуть бути врегульовані шляхом проведення прямих переговорів, передаються до Північноатлантичної ради.

Стаття XVII

Будь-яка Договірна Сторона будь-коли може надіслати запит про перегляд будь-якої статті цієї Угоди. Запит повинно бути надіслано до Північноатлантичної ради.

Стаття XVIII

1. Ця Угода ратифікується, а ратифікаційні грамоти в найкоротший строк передаються для зберігання Урядові Сполучених Штатів Америки, який повідомляє кожній Державі, що підписала Угоду, про дату надходження на зберігання таких документів.

2. Через тридцять днів після передачі ратифікаційних грамот на зберігання чотирма Державами, що підписали цю Угоду, Угода набирає чинності між ними. Вона набирає чинності для кожної іншої Держави, що підписала цю Угоду, через тридцять днів після передачі на зберігання її ратифікаційних грамот.

3. Після набрання чинності ця Угода за умови її затвердження Північноатлантичною радою та залежно від таких умов, про які вона може прийняти рішення, доступна для приєднання до неї від імені будь-якої Держави, що приєднується до Північноатлантичного договору. Приєднання відбувається шляхом передачі документа про приєднання на зберігання Урядові Сполучених Штатів Америки, що повідомляє кожній Державі, що підписала Угоду та приєдналася до неї, про дату надходження на зберігання цього документа. Стосовно будь-якої Держави, від імені якої передається на зберігання документ про приєднання, ця Угода набирає чинності через тридцять днів з дати надходження на зберігання такого документа.

Стаття XIX

1. Будь-яка Договірна Сторона може денонсувати цю Угоду після закінчення чотирирічного строку з дати набрання Угодою чинності.
2. Денонсація Угоди будь-якою Договірною Стороною здійснюється шляхом направлення письмового повідомлення, адресованого цієї Договірною Стороною Урядові Сполучених Штатів Америки, який повідомляє всі інші Договірні Сторони про кожне таке повідомлення й дату його надходження.
3. Денонсація набирає чинності через один рік після отримання повідомлення Урядом Сполучених Штатів Америки. Після закінчення цього річного строку Угода втрачає чинність стосовно Договірної Сторони, яка її денонсувала, але залишається чинною для інших Договірних Сторін.

Стаття XX

1. Відповідно до положень пунктів 2 й 3 цієї статті ця Угода застосовується лише до території метрополії Договірної Сторони.
2. Проте будь-яка Держава може під час передачі на зберігання документа про ратифікацію чи приєднання або будь-коли після цього заявити шляхом надіслання повідомлення Урядові Сполучених Штатів Америки про те, що ця Угода поширюється (якщо Держава, що зробила таку заяву, уважатиме за необхідне укладення окремих угод між нею та кожною із заінтересованих Держав, що направляють) на всі чи будь-які території, за міжнародні відносини яких вона є відповідальною в регіоні Північноатлантичного договору. Ця Угода тим самим поширюється на зазначені територію або території через тридцять днів після отримання повідомлення Урядом Сполучених Штатів Америки або через тридцять днів після укладення спеціальних угод, якщо вони є необхідними, або коли вона набрала чинності відповідно до статті XVIII, залежно від того, яка з дат є пізнішою.
3. Держава, що зробила заяву відповідно до пункту 2 цієї статті про поширення дії цієї Угоди на будь-яку територію, за міжнародні відносини якої вона є відповідальною, може денонсувати Угоду окремо стосовно цієї території відповідно до положень статті XIX.

На посвідчення чого Повноважні представники, що підписалися нижче, підписали цю Угоду. Учинено в м. Лондон 19 червня 1951 р. англійською та французькою мовами, причому обидва тексти мають однакову юридичну силу, в одному оригінальному примірнику, який здається на зберігання в архів Уряду Сполучених Штатів Америки. Уряд Сполучених Штатів Америки надсилає її засвідчені копії всім Державам, що підписали цю Угоду та приєдналися до неї.